

FAGFORLØB

VORES BY FØR OG NU

FAG > **HISTORIE OG DANSK**

KLASSETRIN > **5. KLASSE**

STED > **BYRUMMET OG LOKALHISTORISK ARKIV**

BEVÆGELSE FOR LÆRING

Eleverne går på opdagelse og bevæger sig rundt i byrummet.

AKTIV TRANSPORT

Transporten til og fra byrummet i skolens nærmiljø foregår til fods.

AKTIV PAUSE

Brug legepladser i byrummet til pauser og frikvarter.

Projektet "Udeskole der bevæger" er muliggjort med Børne- og Undervisningsministeriets udlodningsmidler til undervisning 2020. Læs mere på www.udeskolelederbevaeget.dk

KU

VIA University
College

Bispebjerg og Frederiksberg
Hospital

Steno Diabetes Center
Copenhagen

Udviklet i partnerskab med forskningsprojektet **MOVEOUT**

FORMÅL

Byvandring kan gøre elever opmærksomme på ændringer i deres nærområde og på denne måde også give dem en fornemmelse af og forståelse for, hvordan den lokale by har udviklet og ændret sig gennem årene.

I forløbet kommer eleverne tættere på, hvilke beslutninger og tanker der ligger til grund for disse ændringer. Ændringerne kan variere fra nedrivning af en bygning, til omdannelse af en bygning fra festsal til lagerlokale, fra skole til plejehjem, fra lyskryds til rundkørsel eller fra lokaldrift til stordrift inden for landbrug og industri.

INDHOLD

Elevernes opgave er at undersøge årsagen til ændringerne i den lokale byudvikling og finde historiske sammenhænge, herunder også større historiske samfundsændringer gennem tiden.

Opgaven med at undersøge årsagen til ændringerne gøres ud fra:

- At se på historiske og nutidige kort, særligt med fokus på størrelsesændringer og udvikling af bygningsmassen.
- 1. udeskoledag: Via en byvandring med en lokal guide og besøg på et lokalhistorisk arkiv skal eleverne se på kort og billeder af forskellige lokale bygninger/steder. Hvis muligt skal eleverne finde billeder af udviklingen omkring den matrikel, hvor de selv bor.
- 2. udeskoledag: Sidste del af materialeindsamlingen til en beskrivende tekst aktiveres gennem en afsluttende cykel- eller gåtur til den selvvalgte bygning eller sted, hvor der tages billeder af, hvordan bygningen/stedet ser ud i dag.

Opsamling og perspektivering til byforandringerne i Danmarkshistorien.

KOMPETENCEMÅL OG FÆRDIGHEDS-VIDENSMÅL

KILDEARBEJDE (HISTORIE)

Eleven kan anvende kilder til at opnå viden om fortiden.

- Historiske spor – Eleven kan bruge historiske spor i lokalområdet til at fortælle om fortiden; Eleven har viden om identifikation af historiske spor i lokalområdet.

KRONOLOGI OG SAMMENHÆNG (HISTORIE)

Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv.

- Kronologi – Eleven kan placere elementer fra historien tidsmæssigt i forhold til hinanden; Eleven har viden om relativ kronologi.

FREMSTILLING (DANSK)

Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer.

- Fremstilling – Eleven har viden om beskrivende og berettende fremstillingsformer.

KILDE: FÆLLES MÅL / HISTORIE OG DANSK

PRAKTISKE RÅD

Til dette forløb, er det en god idé at lave en aftale med en ildsjæl/kontaktperson fra den lokalhistoriske forening eller sognegruppe. Disse foreninger/grupper er som oftest meget behjælpelige med information om udvikling af lokalområdet. Dette er både med hensyn til byudvikling, erhverv, kultur og ændringer i levestandarden. Der kan eventuelt identificeres en ældre borger i byen, som vil fortælle om byen gennem tiden.

Lav grupperne fra begyndelsen. Lav dem eventuelt ud fra:

- Elever der måske ikke har set hinandens hjem.
- Elever der bor i forskellige dele af byen.

Lav eventuelt et arbejdsark, hvor det er tydeligt for eleverne, hvilke informationer der skal indsamles. Både i forhold til den historiske del og den tekstfaglige del.

Er der elever med dysleksi, skal der naturligvis tænkes i, hvordan de kan få læst opgaven op.

TID

- Forløbet strækker sig over ca. 2 uger fordelt på historie- og dansktimer.
  - 2 udeskoledage og 7-8 lektioner på skolen.
  - Eleverne inddeles i grupper af 3-4.
-

STED

På skolen, i byrummet, på lokalhistorisk arkiv og på legepladser i byen, hvor der er mulighed for at spise madpakker.

BEVÆGELSE

BEVÆGELSE FOR LÆRING

For at eleverne skal erfare den udvikling, der er sket i deres lokalmiljø, er de nødsaget til at gå på opdagelse i byrummet. Bevægelsen er derfor en metode til at få perspektiv ved at bevæge sig rundt i byen til forskellige lokationer. Eleverne oplever hvordan steder i deres by ser ud i dag.

AKTIV TRANSPORT

Bevægelsen i dette forløb er primært i forbindelse med transport fra A til B, når eleverne bevæger sig rundt i byen til de forskellige lokationer enten gående eller på cykel.

AKTIV PAUSE

Derudover er der fokus på de planlagte pauser på udeskoledagene, som foregår på steder, der opfordrer og udfordrer til bevægelse.

INDE OG UDE

INDE

Forløbet begyndes inde, hvor der i klassen tales om, hvorvidt eleverne allerede kender til nogle af de ændringer, der er sket i deres by. Dette gøres i et fælles mindmap på tavlen, eller det kan gennemføres som en gruppeopgave, hvor der efterfølgende samles op fælles på tavlen.

Herefter inddrages kommunens hjemmeside eller [Geodatastyrelsens hjemmeside](#) [SCAN QR-KODEN FOR LINKS TIL EKSTRAMATERIALE](#), hvor man kan finde historiske kort over byers geografiske udvikling.

UDE

Klassen mødes med den person, som læreren har en aftale med om at guide klassen rundt i byrummet. Det kan være en fra lokalhistorisk arkiv, en fra den lokalhistoriske sognegruppe, en ildsjæl der har boet i byen hele sit liv, eller en der har drevet erhverv i byen hele sit arbejdsliv. Under byvandringen tager eleverne billeder og noterer i deres arbejdsark. Det kan både være informationer, de får af deres guide eller ting, de selv lægger mærke til ved de steder, hvor de stopper.

Derefter er der planlagt et besøg på lokalhistorisk arkiv, hvor eleverne får mulighed for at gå på opdagelse i arkiverne. Hver gruppe får ansvaret for at undersøge et afgrænset område af byen. På denne måde kan man tage højde for, at så mange områder som muligt bliver inddraget i opgaven.

Inden lokalhistorisk arkiv forlades, skal alle elever have forsøgt at finde et billede af det hus eller stedet, hvor de bor.

Eleverne cykler/går selv i deres grupper ud for at tage billeder.

Den sidste cykel/gåtur er rundt til gruppemedlemmernes egne hjem.

INDE

Der arbejdes med det indsamlede materiale om byforandringerne, og hver gruppe skriver en berettende tekst om den/det valgte bygning/sted. Yderligere udarbejder gruppen en præsentation af hvert gruppe-medlems adresse før og nu. Dette fremlægges for klassen.

Herefter opsamles der på hele forløbet. Herunder at sætte årstal, som eleverne har fundet afgørende, i relation til historiske forandringer i Danmarkshistorien.

MATERIALER OG RESSOURCER

- Historiske kort på kommunens hjemmeside eller hos [Geodatastyrelsen](#)
 [SCAN QR-KODEN FOR LINKS TIL EKSTRAMATERIALE.](#)
- Ressourcer, eksempelvis kort og billeder, fra lokalhistorisk arkiv eller andre der kan inddrages i historiefortællingen.
- Elevernes egne billeder de tager i undervisningen.

VARIATIONER

INDHOLD: Dette forløb er tværfagligt mellem dansk og historie, men man kunne indtænke faget håndværk og design, hvor fokus ligger på byggetekniker, regler og materialevalg.

BEVÆGELSE: Til pauserne kan man lege 1-2 "gamle lege" fra forskellige historiske tidsperioder. Find inspiration på [legedatabasen.dk](#) [SCAN QR-KODEN FOR LINKS TIL EKSTRAMATERIALE.](#) Prøv at finde steder, der opfordrer naturligt til bevægelse, og samtidig er lidt udfordrende. Det kunne være en bakke i parken til at løbe op og ned ad. Sten, der er lagt i række, som man kan bruge til at hoppe over eller holde balancen på.

EVALUERING

Forløbet evalueres sammen med eleverne med [4F-modellen](#)

 [SCAN QR-KODEN FOR LINKS TIL EKSTRAMATERIALE:](#)

- **Fakta:** Skriv alt ned, som du kan huske, har hørt, set og lavet i forløbet.
- **Følelse:** Skriv ned, hvordan du havde det under forløbet.
- **Fund:** Hvad tager du med dig fra forløbet? Hvad var det mest spændende, interessante?
- **Fremtid:** Hvad vil du vide mere om - er du blevet nysgerrig på noget?

LEKTIONSPLAN

INDE (1 LEKTION): Forberedelse til gåturen i byen: Er der steder eller bygninger, som I ved har ændret sig, mens I har levet (de sidste ti år)? I undervisningen besøges kommunens hjemmeside, hvor det er muligt at se historiske kort, så eleverne kan se forskellen på byens størrelse gennem tiderne.

UDE (UDESKOLEDAG - 5 LEKTIONER): Den lokalhistoriske sognegruppe (eller en person) går med klassen rundt i byen og fortæller om historiske ændringer på bygninger og steder. På turen besøges lokalhistorisk arkiv/sognegruppens lokaler, og eleverne får mulighed for at gå på opdagelse i arkiverne. Nogle arkiver har måske en stor samling billeder eksempelvis på Facebook. Hvis det er muligt, skal eleverne finde billeder af det sted, hvor de bor.

INDE (2 LEKTIONER): Hver gruppe vælger/får tildelt et sted eller en bygning, som de har hørt om på ude-dagen. Alle informationer skal samles, og grupperne skriver en beskrivende tekst om stedet/bygningens funktion før og nu.

UDE (1 LEKTION): Grupperne går ud i byen og tager et billede af deres sted og beskriver ændringerne.

INDE (2 LEKTIONER): Hver elev finder deres adresse på kommunes kort - både nutidigt og historisk. I grupper skal eleverne planlægge en tur, hvor de kommer rundt til så mange af deres adresser som muligt. Grupperne aftaler selv, om der er behov for at cykle rundt, eller om de skal gå.

UDE (UDESKOLEDAG - 4 LEKTIONER): Grupperne går/cykler rundt til deres adresser og tager billeder af husene og omgivelserne.

INDE (2 -3 LEKTIONER): Grupperne laver en præsentation af deres adresser før og nu. I klassen samles op på hele forløbet. Der ses på, hvilke årstal de store ændringer skete i, og hvad der samtidig skete i Danmarkshistorien.

LINKS TIL EKSTRAMATERIALE

Scan QR-koden for at finde eksterne links og evt. ekstramateriale til forløbet, på Center for Børn og Naturs hjemmeside.

KILDE

Forløbet er udarbejdet af Pia Skifter Sørensen, Brovst Skole og redigeret af udeskolekonsulent Charlotte Åsell Pedersen. Foto: Mads Bølling